

Jumalateenistus Nõos P, 20.02.22 kell 11.00, *Sexagesima*

Lektsioonid: Js 55:6–11; Lk 8:4–15

Pihikõne: Hb 3:7j

Jutlus: Ap 16:9–15

Laulud: 217 (1–4); 183 (1–3, 4); 320 (1–4); 182 (1–3)

Ja Paulus nägi öösel nägemuse: üks makedoonia mees seisis ja palus teda: „Tule meie juurde Makedooniasse ja aita meid!” Kui ta oli seda nägemust näinud, püüdsime kohe minna Makedooniasse, olles veendunud, et Issand on meid kutsunud neile evangeeliumi kuulutama. Siis me purjetasime Troasest välja ja tulime otseteed Samotraakesse, järgmisel päeval aga Neapolisse ja sealt Filippisse, mis on tähtsaim linn tolles Makedoonia osas, Rooma koloonia. Selles linnas me viibisime mõned päevad. Ja hingamispäeval me läksime linnaväravast välja jõe äärde, kus me arvasime olevat palvepaiga. Me istusime maha ja rääkisime kokkutulnud naistega. Ka üks jumalakartlik naine, Lüüdia nimi, purpurimüüja Tüatiira linnast, kuulas, ning Issand avas tema südamet, nii et ta pani tähele, mida Paulus rääkis. Aga kui Lüüdia ja ta pere olid ristitud, palus ta meid: „Tulge minu kotta ja jääge sinna, kui te arvate, et ma olen ustav Issandale!” Ja ta käis meile peale.

Tänane kirjakoht tuletas mulle meelde kaks muud kirjakohta.

Esimene neist on tuntud kirjakoht Ap 2, kus kõneldakse Püha Vaimu tulekust Jeruusalemma koguduse peale ehk nelipühapäevast. Teine aga kirjakoht Pauluse kirjast galaatlastele Gl 3:28: „Ei ole siin juuti ega kreeklasi, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist, sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses.“ Meie tänane kirjeldus on justkui Ap autori Luuka kommentaar neile kirjakohtadele. Või õigemini Jumala enda kommentaar läbi reaalse elu, sündmuste, mis toimusid tema sõna kuulutajatega.

Kõigepealt seos Ap 2. peatükiga, Püha Vaimu väljavalamisega koguduse peale. Meie kirjakohta eel Ap 16:6jj on kirjeldatud seda, kuidas Paulus ning tema kaaslased Siilas, Timoteos ja Luukas alustavad Pauluse teist misjonireisi ning kuidas Püha Vaim (või ka Jeesuse Vaim) suunab neid täpselt sinna, kuhu tarvis. On öeldud: „Ja nemad läksid läbi Früügia- ja Galaatiamaa, sest Püha Vaim oli keelanud neil sõna rääkimast Aasias. Kui nad jõudsid Müüsiani, püüdsid nad matkata Bitüüniasse, aga Jeesuse Vaim ei lubanud. Nii tulid nad Müüsiasst möödudes alla Troasesse.“ Seega juhtis Püha Vaim nad Egeuse mere äärde, ehkki nad soovisid oma teekonda jätkata maismaal ida pool.

Teiseks tuleb Ap 2. peatükist siin meelde Peetruse kõne, milles ta Ap 2:17 tsiteerib VT prohvet Joeli: „Ja viimseil päevil sünnib, ütleb Jumal, et ma valan oma Vaimust välja kõigi inimeste peale ja teie pojad ja teie tütreid ennustavad ja teie noored näevad nägemusi ja teie vanad näevad unenägusid...“ Täpselt see ka apostel Paulusega juhtus: ta nägi öösel nägemust. Kindlasti oli see Püha Vaimu töö, kes neid oli suunanud Egeuse mere äärde Troasesse ja kes nüüd ilmutas nägemuses ühte Makedoonia meest, kes kutsus apostlid appi evangeeliumi kuulutama!

See moment on väga oluline meie kui eurooplaste jaoks, sest küsimus pole siin ju vähemas kui Kristuse sõna jõudmisest Euroopasse esimest korda. Selgub, et Püha Vaim ise sundis Lähis-Ida mehed Euroopasse minema, et nad aitaksid usklikuks saada ka neil. Ning lõpuks muidugi ka meil siin põhjamaal.

Kolmas tunnus Püha Vaimu abist apostlite Euroopa-misjoni alustamiseks on kiirus, millega apostlid Troasest üle Egeuse mere Neapolis, Filipi linna sadamaossa jõudsid. Luukas nimetab selle reisi kestuseks ühe päeva. Ometi on Ap 20:6 öeldud, et vastupidine reis Filipist Troasesse vältas tervelt viis päeva. Püha Vaim oleks justkui lennutanud apostlid eurooplastele Head Sõnumit viima!

Ja neljas moment, mis meenutab Ap 2. peatükis alanud Püha Vaimu tööd, on asjaolu, et siin, meie kirjakohtas Ap 16:10 alustab Ap autor Luukas jutustamist mina-vormis, ainsuse 1. pöördes. Siiani on apostlite tegusid kirjeldatud ainsuse või mitmuse 3. pöördes, kuid nüüd toimub ootamatu pööre: sündmustest ei võta osa mitte „tema“ või „nemad“, vaid „meie“. Jääb mulje, et justkui sel

momendil, mil Püha Vaim suunas apostlid seni veel paganlikku Euroopasse, said ka apostlid vaimus ühtseks. Ja see „meie“ seob kummalisel kombel sellesse ühtsusse ka piiblitugeja: võime mõelda, et see Paulusele unes ilmunud makedoonlane oli meie eelkäija usus.

Teine kirjakoht, mis mul selle Ap kirjeldusega meelde tuli, on Gl 3:28: „Ei ole siin juuti ega kreeklast, ei ole siin orja ega vaba, ei ole siin meest ega naist, sest te kõik olete üks Kristuses Jeesuses.“

Kes on selle ühtsuse looja? Jeesus Kristus! Aga mil viisil? Läbi oma Püha Vaimu, kelle tööst just juttu oli. Ja meie tänane kirjakoht kirjeldatud sündmused oleksid justkui aluseks sellele Pauluse mõttele: võib-olla mõlkuski see imepärane Pühast Vaimust juhitud reis Paulusel meeles, kui ta Gl 3:28 nõnda kirjutas?

Kõigepealt, „ei ole siin juuti ega kreeklast“. Teame, et Paulus oli juut. Juut näib nime poolest olevat ka Siilas. Pauluse kaaslane Timoteos on aga kreeklasest isa ja juuditarist ema poeg. Arst Luukas, kes kõike seda meile kirjeldab ja ka ise selle reisi kaasa teeb, oli tõenäoliselt kreeklane. Purpurimüüja Lüüdia oli kreeklanna, kes oli pöördunud juudiusku. Ja rahvuseüleselt võime mõelda, et kui juut tähendab ka usklikku ja kreeklane paganat, siis selle reisi tulemusena pandi alus paganate saamisele usklikeks. Usus pole rahvusi, vaid kõik on üks Kristuses Jeesuses.

Teiseks, „ei ole siin orja ega vaba“. Apostel Paulus oli Rooma kodanik, seega vaba mees. Samas staatuses olid arvatavasti ka Siilas, Timoteos ja Luukas. Arvatakse aga, et purpurimüüja Lüüdia pere, keda Ap 16:15 mainitakse, ei pruukinud olla mees ja lapsed vms, vaid justnimelt orjadest majateenijad ja töölised. Seega, kui on öeldud, et Lüüdia pere ristiti, siis ristiti tõenäoliselt ka palju orje. Usus pole sotsiaalseid staatusi, vaid kõik on üks Kristuses Jeesuses.

Ja kolmandaks, „ei ole siin meest ega naist“. Makedoonlane, kes Paulusele nägemuses ilmus ja teda Euroopasse appi kutsus, oli meessoost. Purpurimüüja Lüüdia, keda nimetatakse jumalakartlikuks ehk juudiusku pöördunuks, oli aga naissoost. Ja tema „peres“ oli kindlasti samuti palju naisi. Samuti olid naised need, kellega meessoost apostlid Filipis jõe ääres esmalt rääkisid ja kellele nad evangeeliumi kuulutasid.

On enam kui tähelepanuväärne, et Euroopa kristianiseerimine algas naistest, ehkki evangeeliumi kuulutajaiks olid esmalt mehed. Lüüdia käis apostlitele peale, et nad jääksid tema kotta, ehkki Püha Vaim oli apostlid juhitanud paljudesse teistesse Makedoonia linnadesse. Tuleb meelde kahe jüngri kohtumine ülestõusnud Jeesusega, kui need kaks jüngrit Emmauses käisid Jeesusele peale, et ta jääks nendega leiba võtma. Ja Jeesus jäi, ehkki tal oli võib-olla plaanis olnud midagi muud teha.

Niisiis on usulist indu mitte ainult meestel, vaid ka naistel. Ja teatud olukordades on naistel seda rohkemgi – kui mõtleme kasvõi Jeesuse ülestõusmisloole peale evangeeliumides.

Nõnda algas Pauluse teisel misjonireisil Euroopasse üks imepärane lugu, mille osad on kõik eurooplased ja meiegi teiega. Selle osad on aga ka teised kristlikud rahvad, keda me tänapäeval Euroopaga ei seostagi, nt Venemaa.

Oleme täna mures poliitika pärast, mille läbi Venemaa ähvardab Euroopat sõjaga. Olen palju mõelnud sellele (ja loomulikult pole ma ainus), kuidas on selline agressiivsus tõlgitav usulistes terminites. Võttes appi eelvaadeldud Pauluse mõte, et Kristuses Jeesuses pole juuti ega kreeklast, võime küsida, kas siis „kreeklased“, kristluse vastu võtnud eurooplased ja slaavlased polegi Kristuses Jeesuses üks? Kas siis lepitava kristluse pinnal polegi võimalik kokku leppida, et poliitika peab andma maad ühisele usule?

Küllap on neile küsimustele ka häid vastuseid, paremaid kui mina suudan välja mõelda. Ent kui püüda poliitilisi vastasseise – mitte ainult kõnealust, vaid ka teisi – lahendada ühise usu pinnal, siis tuleks selgeks teha, kas ja kui palju usk neid poliitiliselt üksteisest kaugenenud rahvaid tegelikult ühendab. Kui palju on Kristuse lunastustööle tuginevat usku, lootust ja armastust vene rahva südames ja kui palju on seda eurooplaste, sh eestlaste südames?

Seda teab ainult Jumal. Kuid meie kui Euroopa, Eesti kristlaste ülesanne ongi anda oma parim kolmainu Jumala n-ö pildil hoidmiseks. Et meil ei läheks meelest meie ühised juured, mis ulatuvad Kristuse sünnini, apostlite Pauluse, Siilase, Timoteose jt ning evangelist Luuka kuulutustööni, vga purpurimüüja Lüüdia erksa vaimu ja uskliku südameni. Et me tuletaksime meelde, mis on meie kultuuri ja ühiskonna alus: evangeelium Kristusest Jeesusest, mis on meile kingitud Jumala sõna,

Piibli kaudu.

Jumala sõna on kord alustanud maailma muutmist ja et see on kõigeväelise Jumala sõna, siis viib ta selle muutmise ka vääramatult lõpuni. Maailma rahvaste, sh meie ülesanne on aga see, et muutmine jõuaks ka meie juurde ja meie südameisse. Et sõnad, mida loeme Meie Isa palves, „Pühitsetud olgu sinu nimi! Sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal!“ saaksid tõeks ka meie juures!

Aamen.